

TÜRKONFED

TÜRKONFED YÖNETİM KURULU BAŞKANI

SÜLEYMAN SÖNMEZ

**100. YIL BULUŞMALARI – GESİFED İŞ DÜNYASI
BULUŞMALARI**

AYDIN KONUŞMA METNİ

21 TEMMUZ 2023 CUMA

AYDIN

Değerli Başkanlar, değerli katılımcılar ve değerli dostlarımız;

Şahsım ve TÜRKONFED Yönetim Kurulu adına hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Cumhuriyetimizin 100'üncü yaşı vesilesiyle **Bandırma**'dan başladığımız bu yolculukta **İzmir, Antalya, Hakkari, Şırnak ve Diyarbakır**'ın ardından **yedinci durağımız Aydın**'dayız. **Batı Anadolu'nun "Güzelhisar"**ı ve tarihi boyunca verimliliği ile ziyaretçilerini kendisine hayran bırakmış ilimiz **Aydın**, bizleri adı gibi parlak konukseverliği ile karşıladı.

Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz'ın, bu sabah, iş dünyası kuruluşları ile bir araya geldiği, ekonomi istişare toplantısı nedeniyle, aranızda, gecikmeli de olsa katılmanın keyfini yaşıyorum.

TÜRKONFED Başkan Yardımcımız, Sevgili Dostum Ali Eroğlu'nun başkanlığında, heyetimiz, tüm gün kamu, yerel yönetim, iş dünyası ve sivil toplum kuruluşları ile temaslar gerçekleştirdi. Ali Başkana ve heyetimizde yer alan üyelerimize teşekkür ediyorum.

Şimdide bu güzel atmosferde üye federasyonumuz **GESİFED** ev sahipliğinde, üye derneklerimizin katkıları ile düzenlenen, **Aydın İş Dünyası Buluşması**'nda birlikteyiz. Hepiniz hoş geldiniz.

Değerli dostlar;

Anadolu'da tarih sahnesine ilk çıktığımız andan bu yana **dünya ekonomisinin ve jeopolitiğinin merkezi** olan **iki kıtanın arasındaki köprü** konumundayız. Cumhuriyetimizin ilk yılından bu yana, **görkemli bir geçmişin mirası** ile nesillerini refah içerisinde yaşatacak bir gelecek potansiyeli arasındayız.

Biz hep **iki can damarından beslendik**. Tıpkı verimliliğini, ılıman iklimini, yerleşime uygun topraklarını **Küçük ve Büyük Menderes** gibi **iki can damarından** alan **Aydın** ilimiz gibi. Yeni bir yüzyılın eşliğindeki **manzaramız da aynıdır**.

Dünyanın en hareketli bölgesinde, **görkemli bir geçmişin mirasçıları, müreffeh bir geleceğin yolcularıyız**. Bu anlamda sivil toplumun, siyasetçilerin, bürokratların, iş dünyasının ve akademinin üzerindeki sorumluluklar çok büyük. Hepimizin ortak vatanını ortak bir hayalde birleştirme sorumluluğu bu. Vakit, **ikinci yüzyılımızda ortak hayallere yürüme vaktidir**.

Ortak yaşam için ortak hayaller etrafında şekillenen, **demokratikleşme** ve her alanda **fırsat eşitliğini temel alan bir ülke** hayal ediyoruz. Yaşamda, eğitimde, kariyerde, istihdamda, ekonomide ve girişimcilikte; **kadın-erkek, genç-yaşlı** fark etmeksizin **81 ilimizin** her birinde yaşayan tüm insanlarımızın **eşit fırsatlara** sahip olduğu bu hayalimizi de **ülkemin tamamında yaygınlaştırmaya** çalışıyoruz.

Bu hayale hizmet etmek için **26'sı bölgesel, 4'ü sektörel** olmak üzere **30 federasyon, ulusal - uluslararası 331 üye dernek ve 60 bini aşkın şirketi** gönüllülük esasıyla bir araya getiriyoruz. **Hayalimizdeki**

Türkiye’yi “Dijital Dönüşüm”, “Yeşil Dönüşüm” ve “Toplumsal Dönüşüm” odaklarında 3 temel üzerine inşa ediyoruz.

Ölçeği fark etmeksizin tüm şirketlerin, dijital yetkinliklerini geliştirmiş olduğu, insan ve çevre dostu bir ekonomiye kavuştuğumuz, kadınlar ve gençlerin eşit imkânlarla sahip olduğu bir Türkiye’ye kapsayıcı ve akılcı politik adımlarla daha da hızlı ulaşacağımıza inanıyoruz.

Değerli iş insanları, değerli misafirler;

Ortak hayalimizdeki “adalet ve eşitlik” vurgusu genel geçer bir temenniye değil, ülkemizin en önemli sorunlarından birini geride bırakmamız için gereken iradeyi temsil etmektedir.

O sorun, ister buğdayı, patatesi ve soğanı, ister cep telefonunu, bilgisayarı veya bir insansız hava aracını, yani her şeyi “adil ve eşit” bir şekilde paylaşma anlayışını yitirebileceğimiz ekonomik bir görünümdür. Bu görünüm de tabana yayılmayan, refah artışı yaratmayan ve yoksullaştıran bir büyüme olarak ifade edilebilir.

Yüksek büyümenin toplumsal refah yaratması beklenirken, gelir dağılımında yaşanan adaletsizlik ülkemizin öncelikli sorununun, her zamankinden daha da can yakıcı bir şekilde enflasyon olduğunu gösteriyor. Sadece ekonomik değil toplumsal ve sosyal sorunlara da neden olan enflasyon, toplumsal refahı aşağı çekerken, üretim çarklarında ciddi bir ivme kaybına yol açıyor.

Akılcı ve rasyonel politikalar zemininden her uzaklaştığımızda, ülkemizin küresel risk primi başta olmak üzere tüm ekonomik-sosyal ve toplumsal göstergelerinde ciddi bozulmalar da artıyor. Bugün yaşadığımız sorunun yapısal derinliği, çözümün tek başına rasyonel politikaları uygulamanın yetmediği zamanlara da bizi taşımış durumda.

Merkez Bankası’nın faiz silahının, piyasalarda istenen etkiyi yaratmadığını yüzde 17.5’lik politika faizi sonrasında tüketici kredilerinde yaklaşık yüzde 50’ye yaklaşan, ticari kredilerde de yüzde 25’lerin üstünde seyreden faiz oranlarından görüyoruz. Döviz kurlarında da benzer bir bozulma, piyasa davranışlarına yansıyor. Ülkemizin mevcut ekonomik şartlar altında ek mali ve düzenleyici tedbirler başta olmak üzere kamunun da üzerine düşen sorumluluğu etkili tasarruf tedbirleri ile yatırımları dahil ortaya koyacağı adaletli politikaların devreye alınmasının tam da zamanı olduğunu düşünüyoruz.

Yaşadığımız ekonomik belirsizliği daha fazla sürdüremeyeceğimiz açık. İşletmelerin krediye erişiminin zorlaştığı ve bankaların kredi şartlarının ağırlaştığı bir “finansman krizinin” kıyısındaız. İş dünyası olarak finansmanın bu şartlarda zorlaşmak bir yana maalesef tamamen kapandığını görüyoruz.

Yeni Ekonomik Model’den rasyonel ekonomi politikalarına geçişi esas alan istikrar programının kalıcı başarısında enflasyon ile birlikte cari açık sorununun aynı anda çözülmesi önemli. Bugün bütçe,

cari ve dış ticaret gibi 3 temel alanda açık veriyoruz. İthalat ve ihracat arasında oluşan ciddi makas, ekonomide aranan istikrar için büyük bir risk teşkil ediyor.

Ülkemiz ekonomisinin röntgenini doğru çekip, doğru teşhis ve tedavi yöntemini bulmak zorundayız. Her alanda verimlilik hemen hemen her şeyi uzun vadede değiştirecektir. Ve enflasyon ile en iyi mücadele yöntemi de işletmelerde verimlilik ile ürünlerde katma değer artışından geçmektedir.

Değerli Dostlarımız;

İyi bir ekonominin olmazsa olmazı güvendir. Karar alma süreçlerinde en önemli konu ise beklenti ve beklenti yönetimidir. Birey ve şirketler açısından enflasyonun düşeceğine dair oluşturacağınız güvene dayalı beklenti, hedefe ulaşılmasını kolaylaştırdığı gibi ekonomide öngörülebilir bir iklim de yaratacaktır.

Zamanında ve etkili bir iletişimi, doğru ve anlaşılır bir çerçevede sürdürülebilir kılmakla sağlamak mümkündür. Ekonomi yönetimimizin, kurumlarımızın bağımsızlığı fiilen uygulayan ve piyasalar ile doğru iletişim kuran bu iklimi yaratabileceğine inanıyoruz. İş dünyası olarak Orta Vadeli Programın zaman kaybetmeden açıklanması ve söylemden eyleme ortaya konacak politikaların hayata geçirilmesini bekliyoruz.

Çünkü ekonomimizi dayanıklı kılmak için güvenli patikalara ihtiyacımız var. Can suyuna değil kaynağın sürekli canlı kalmasını sağlayacak sürdürülebilir, kapsayıcı, çevre ve insan odaklı politikalar; içinde bulunduğumuz ikinci yüzyılın da kalkınma reçetesi... Liyakatle yönetilen kurumların bağımsızlığı, şeffaf ve hesapverir yaklaşımı, üretim ve yatırım atmosferinin bağımsızlık ilacıdır.

Para ve maliye politikasının güçlü yapısal reformlarla desteklendiği, enflasyon-faiz-kur sarmalından çıkacak akılcı, bilimsel ve rasyonel adımların atıldığı, yüksek teknoloji ile yüksek katma değer yaratacak üretim ekonomisinin KOBİ'leri önceliklendiren güçlü bir teşvik sistemi ile desteklendiği ve elbette hukukun üstünlüğü temelinde refahın tabana yayıldığı bir gelecek hayalini paylaşıyoruz. Krizlere, afetlere, sosyo-ekonomik eşitsizlik yaratan tüm koşullara karşı ülkemizi dayanıklı hale getirmek ve dünyanın dönüşüm hızını yakalamak önceliğimiz olmalıdır.

Değerli Konuklar, Değerli Dostlar;

Elbette deprem felaketinin yanı sıra seçim ekonomisi ve öncesindeki yapısal sorunlarımızın Yeni Ekonomi Modeli ile derinleştiği politikaların sonuçlarını hep birlikte yaşıyoruz. Her alanda yaşanan zam yağmuruna eklenen vergi yükü artışı, işletmelerden hane halklarına zorlukları artırıyor. Üretenler, emek verenler, bireyler ve işletmeler açısından arzu ettiğimiz adaletten uzak bir tablo var karşımızda. İş dünyası olarak her zaman sorumluklarımızı yerine getiriyoruz ve getirmeye de hazırız. Verginin tabana

ve tavana adil ve eşit bir şekilde yayılması, bütçe disiplini adına dolaylı vergilere yoğunlaşarak enflasyon üzerinde ek baskı yaratmaktan ve üretimi kilitlemekten daha makul bir politika olacaktır.

“Enflasyon-faiz-kur” sarmalından sonra bir süredir de “zam, ücretler ve enflasyon” sarmalında ipin ucunu yakalamaya çalışıyoruz. Her yük hane halkları kadar başta KOBİ’lerimiz olmak üzere küçük işletmelerimizi oldukça etkiliyor. Ekonomik hayatta yaratılacak nefes alanlarına ihtiyacımız var. Bu noktada atılacak küçük ama etkili adımların yaratacağı bol oksijen sağlayacak alanlar da var.

Gelir vergisi dilimlerinin güncellenmesinden kamunun ciddi tasarruf tedbirlerine, yeni ek tedbirler ve düzenlemelerin hayata geçirilmesinden, tasarruf için en önemli teşvik olan **kaynaklarımızın verimli kullanımına** hepimizin hayatına dokunan kısa vadede yapılacaklar ile işe başlanabilir.

Bütçe harcamalarını kısmak ve topluma örnek olacak bir tasarruf politikasını hayata geçirmek; vergi yükünü artırmak ve zam silahını kullanmaktan ekonomiye daha az hasar verecek yöntemdir. Bu noktada **Bakanımız Sayın Şimşek’in kamuda tasarruf genelgesini önemsiyor;** gecikmiş ama yerinde bir adım olarak uygulamanın da etkisinin **şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaşılmasını** da bekliyoruz.

Düşük ve orta yoğunluklu üretim yapısının ürünü asgari ücret ekonomisinden, yüksek teknoloji ile yüksek katma değerli üretim ekonomisine geçmeliyiz. Çünkü **adaletsiz vergi yükü başta asgari ücret ekonomisini derinleştirecek her adım,** karşılığında **ekonomide kayıt dışılığı da teşvik edecek önemli bir etki de yaratıyor.**

OECD Kayıt Dışı İstihdam Raporu, ülkemizdeki istihdamın yüzde 31’inin kayıt dışı olduğunu söylüyor. **Kayıt dışı ekonominin büyüklüğü ise yüzde 30’un üzerinde...** Kayıt dışı ile mücadele yöntemlerinde de **ciddi kurumsal zihniyet değişikliğine ve reforma ihtiyacımız olduğu** görülüyor.

Değerli Başkanlar;

Her alanda **kalıcı bir başarı** için olmaz olmaz şartın **demokrasiden, hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığından, kurumlarımızın bağımsızlığı ile fikir ve ifade hürriyetinden** geçtiğini unutmamak gerekiyor. Bu değerlerin eksik olduğu ülkelerde **hukuk dışı yapıların büyüdüğünü 15 Temmuz hain darbe teşebbüsü** sürecinde acı bir şekilde yaşadık. Bu yapıların oluşmasına fırsat vermemek için **devlet ve millet** menfaatleri doğrultusunda çalışan **liyakatli kadroları oluşturarak, şeffaf ve hesap verebilir bir anlayışla adaleti ve güveni temel alan bir sistemi kurmak önceliğimiz** olmalı.

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün 30 Ağustos 1925’te dile getirdiği, “İyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti, şeyhler, dervişler, müritler, mensuplar memleketi olamaz. En doğru, en gerçek tarikat medeniyet tarikatıdır. Medeniyetin emir ve isteklerini yapmak, insan olmak için yeterlidir” sözü volumuzu aydınlatan bir fenerdir.

TÜRKONFED olarak Cumhuriyet değerlerini ve evrensel demokratik ilkeleri savunuyoruz. Orta demokrasi ülkesi değil, hukukun üstünlüğü ile yüksek demokrasi standartlarını benimseyen Hayalimizdeki Türkiye için çalışmaya ve üretmeye devam ediyoruz. Yine bu noktada Atatürk'ün çizdiği muasır medeniyet hedefi doğrultusunda ülkemizin yolunun AB'den AB'nin yolunun da Türkiye'den geçtiğine inanıyoruz. AB'ye tam üye olmuş bir Türkiye Hayalimiz doğrultusunda ikili ilişkilerin geliştirilmesinde iş dünyasının katkısını artırmak için yakın zamanda Brüksel'de üst düzey temaslar gerçekleştirdik.

Gümrük Birliği'nin güncellenmesinden sığınmacı ve vize konularına görüşlerimizi paylaştık. **GB'nin güncellenmesi müzakerelerinin başlatılması**, AB'nin savaş sonrası yapılanma dahil bölgesel ve küresel gelişmelere yön verebilme kapasitesini de artıracığını vurguladık. İkili ilişkilerin yanı sıra **akademik, iş dünyası ve sivil toplum etkileşimini** etkileyen vize sorununun çözülmesi beklentimizi de dile getirdik.

Küresel ilişkilerimizde yazacağımız yeni hikâyenin **doğudan - batıya** ülkemizin ekonomik potansiyelini fırsata dönüştüreceğine inanıyoruz. **En önemli ihracat kapımız olan AB'den Uzakdoğu, Afrika ve Körfez ülkelerine** uzanan dış ticaret diplomasisini önemsiyor ve destekliyoruz.

Değerli konuklar,

Gençler sadece bir ulusun geleceği değil, aynı zamanda ilerleme ve yenilik rotasının mevcut itici gücüdür. Gençlerin eğitimlerine yatırım yapmak ve yeteneklerini beslemek sadece bir tercih değil bir zorunluluktur. Gençliğin hayalleri ve potansiyelleri, geleceğin kilidini açmanın anahtarıdır. Bugün ülkemizin gerek **genç işsizlik** gerekse de **beyin göçünde** geldiği nokta, **gençliğin enerjisini dönüştürmesinin önündeki önemli engellerdir.**

Üstelik hem **istihdamda** hem de **eğitimde** olmayan gençlerin oranında, **demografik ve sosyo-ekonomik tehlike çanları** uzun süredir çalıyor. **OECD ve AB ülkeleri** ile kıyaslandığında **en yüksek orana** sahibiz. **Gençlerin iş gücüne ve eğitime katılımı, eğitimden işe geçişin kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi** gerekiyor.

Analitik düşünebilen, dünyaya-bilime ve bilgiye açık nesiller yetiştirmek; çocuklar ve gençlerin önüne yeni hedefler, yeni fırsatlar, yeni ufuklar ve yeni umutlar inşa etmeliyiz. Yaratıcı fikirlerin, girişimci ruh ve yenilikçiliğin ancak eleştirel düşüncenin hayata geçtiği toplumlarda ortaya çıkacağına inanıyoruz. Ve bunun için de **ezberci değil, özgürlükçü ve yenilikçi bir eğitim sistemi reformuna ihtiyacımız var diyoruz.**

İktisat tarihine baktığımızda; **gelişmekte olan ülke statüsünden gelişmiş ülkeler sınıfına geçen bütün ülkelerin ekonomik atılımlarını büyük eğitim reformları ile başardıklarını** görüyoruz. **“Gençlik yoksa**

gelecek yok; eğitim yoksa refah ve kalkınma yok” değerli dostlar. Beyin gücümüzü, beyin göçünde kaybetmeden, gençliğin enerjisini kalkınma dinamiklerini ivmelendirmek için yönlendirmeliyiz.

Son dönemlerde ülkemizde toplumsal ve kültürel özgürlükleri kısıtlamaya yönelik çağrı ve davranışların arttığına tanıklık ediyoruz. Muhafazakâr gelenekçi kültürle, kentli özgürlükçü kültürün demokratik bir toplumda bir arada yaşayabileceğini ve barınabileceğini gösterebilmeliyiz. Nitekim Cumhuriyetimizin İkinci Yüzyılına girerken, kuruluş ilkelerimiz çerçevesinde, Türk insanı, özgürlükçü demokratik yaşam tarzını benimsediğini her fırsatta çeşitli vesilelerle dile getirmektedir.

Gençleri festivallerden uzak tutmak, festivalleri büsbütün yasaklamaya çalışmak, çağdışı kalmış eğitim normları ile gençlerin geleceğini karartmak ikinci yüzyılın Cumhuriyetinde kabul edilecek davranışlar değildir. Cumhuriyetimizin Kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün dediği gibi Hayalimizdeki Türkiye için bizim de “Bütün ümidimiz gençliktedir.”

Değerli Dostlarımız, Değerli Üyeler;

Toplumsal refah artışı, kaliteli büyüme, rekabetçilik gücü ve gelişmişlik düzeyimiz ile sürdürülebilir ekonomik kalkınma ancak kadınların hayatın her alanında etkili olduğu bir dünya ile mümkündür. Hayatın her alanında eşit ve adil bir sistemi inşa etmek gerekiyor. Kadınların girişimcilik alanında gelişimini sağlayacak bilgiler ve araçlarla donatılmaları için bir seferberlik ortamı oluşturmamız kritik önem taşıyor.

Girişimci kadınlar, birçok yeni fikre ve yaklaşıma da öncülük edecektir. Yeşil, dijital ve toplumsal dönüşüm odağında; bir yandan karbon ayak izimizi azaltmaya çalışırken, bir yandan da girişimcilik dünyasında kadınların sayısının artması, güçlenmesi ve gelişerek yayılmasını hedefliyoruz. Kadın-erkek hayatı dönüştürme gücüne sahip olduğumuza inanıyoruz.

Siyasetten ekonomiye, bilimden kültür-sanata ve spora, ortak sevinçlere, ortak başarılarla ve ortak umutlara çok ama çok ihtiyacımız var. Bu ihtiyacı en kritik dönemde duyan ve dünyanın 1 numarası olarak göğsümüzü bir kez daha kabartan, Cumhuriyetimizin 100. yılını şampiyonlukla taçlandıran Filenin Sultanları’na şükranlarımı sunuyorum. Enerjimizi tüketen ve zaman kaybettiren çağ dışı tartışmalara, sözlerden ve eylemlerden daha anlamlı cevabı tarihe geçen başarılarıyla verdiler. Tüm kalbimle kutluyorum.

Sözlerimin sonuna gelirken 100. Yıl Buluşmaları’nın yedinci durağı Aydın’da, istişare kültürünü geliştirmemize katkı koyan kent aktörlerimize ve TÜRKONFED Başkan Yardımcımız-GESİFED’in Değerli Başkanı Oktay Mersin ile yönetim kuruluna, üye derneklerimize ve siz değerli sivil toplum sevdalılarına teşekkür ediyorum. Hayalimizdeki Türkiye için çalışmaya, yeni sözler söylemeye, yeni fikirler üretmeye kararlılıkla devam edeceğiz. Sağlık ve sevgiyle kalın!